

MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI

Anul 187 (XXXI) — Nr. 381

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 15 mai 2019

SUMAR

Pagina

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Decizia nr. 5 din 21 martie 2019 (Completul pentru dezlegarea
unor chestiuni de drept în materie penală) 1–16

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

DECIZIA Nr. 5

din 21 martie 2019

Dosar nr. 41/1/2019

Daniel Grădinaru — președintele Secției penale a Înaltei
Curți de Casație și Justiție —
președintele completului

Mirela Sorina Popescu — judecător la Secția penală

Săndel Lucian Macavei — judecător la Secția penală

Rodica Cosma — judecător la Secția penală

Simona Cristina Neniță — judecător la Secția penală

Rodica Aida Popa — judecător la Secția penală

Florentina Dragomir — judecător la Secția penală

Andrei Claudiu Rus — judecător la Secția penală

Ana Hermina Iancu — judecător la Secția penală

hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarelor
chestiuni de drept:

1) „Dacă, în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal,
cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale
constând în îndeplinirea unor acte de procedură în cauză își
produce efectele numai în cazul oricărui act de procedură care,
potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului în
desfășurarea procesului penal”.

2) „Dacă actele de procedură îndeplinite anterior publicării în
Monitorul Oficial al României a Deciziei nr. 297/26.04.2018 a
Curții Constituționale, cu respectarea art. 155 alin. (1) din Codul
penal, în forma în vigoare la data efectuării lor, au condus la
întreruperea cursului prescripției răspunderii penale în cauzele
aflate pe rol”.

S-a luat în examinare cauza având ca obiect sesizările
formulate de Curtea de Apel Constanța — Secția penală și
pentru cauze penale cu minori și de familie în Dosarul
nr. 18.348/212/2016, prin care se solicită pronunțarea unei

și de Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori în
Dosarul nr. 8.402/211/2016/a2, prin care se solicită pronunțarea

unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarelor chestiuni de drept:

1) „*Dacă termenul de prescripție se întrerupe prin actele de procedură comunicate inculpatului sau acesta nu se mai întrerupe, nefiind legiferat în prezent prin ce acte se întrerupe cursul termenului prescripției*”.

2) „*Dacă actele de întrerupere a cursului termenului prescripției răspunderii penale îndeplinite sub imperiul Codului penal anterior sau al noului Cod penal până la data publicării Deciziei C.C.R. nr. 297/2018 își produc efectele și ulterior acestei decizii*”.

Completul competent să judece sesizările în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile ce formează obiectul Dosarului nr. 41/1/2019 este legal constituit, conform dispozițiilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și ale art. 274 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința a fost prezidată de președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Daniel Grădinaru.

Conform art. 276 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare, la ședința de judecată a participat doamna Valentina Cruceanu, magistrat-asistent în cadrul Secției penale.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Marinela Mincă.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 41/1/2019, aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, precum și faptul că la dosar au transmis puncte de vedere curțile de apel București, Brașov, Craiova, Cluj, Constanța, Galați, Oradea, Pitești, Ploiești, Târgu Mureș, unele dintre instanțele arondate acestora, facultățile de Drept din cadrul universităților din Iași, Cluj, Timișoara și București, precum și Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție. De asemenea, a învederat că a fost transmis la dosar un memoriu de către apărătorul ales al inculpatului Nicolae Pinteș, acesta fiind inculpat în Dosarul nr. 8.402/211/2016/a2 al Curții de Apel Cluj.

A mai arătat magistratul-asistent că la data de 1 martie 2019 a fost depus la dosar raportul întocmit de către judecătorul-raportor, care a fost comunicat părților, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală, și că Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a depus la dosar concluzii scrise, la data de 15 februarie 2019.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că nu sunt cereri prealabile de formulat, a solicitat doamnei procuror Marinela Mincă să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problemele supuse dezbaterii în Dosarul nr. 41/1/2019.

Reprezentantul Ministerului Public a solicitat respingerea, ca inadmisibile, a celor două sesizări, formulate de Curtea de Apel Constanța și Curtea de Apel Cluj, nefiind îndeplinite cele trei condiții prevăzute cumulativ de legiuitor, și anume nu este îndeplinită condiția ca o astfel de sesizare să vizeze interpretarea în abstract a unei dispoziții legale, a unei norme de drept care ar fi neclară, echivocă.

A precizat că, prin acest demers, instanțele de trimitere urmăresc, mai degrabă, a se stabili care sunt efectele Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale, în condițiile în care legiuitorul nu și-a îndeplinit obligația de a pune de acord dispozițiile legale declarate neconstituționale cu considerentele acestei decizii. Așadar, a arătat că neîndeplinirea acestei condiții, în opinia sa, atrage inadmisibilitatea celor două sesizări.

De altfel, a menționat că problema este deja lămurită de Curtea Constituțională, iar răspunsul la cele două întrebări rezultă, în mod evident, din paragraful nr. 34 al deciziei, din care reiese că, în niciun caz, instanța de contencios constituțional nu a considerat că a dispărut instituția întreruperii cursului prescripției răspunderii penale, ci, dimpotrivă, că, în prezent, dispozițiile art. 155 alin. (1) din Codul penal trebuie interpretate în sensul că un astfel de efect îl au doar acele acte de procedură care, potrivit legii, se comunică suspectului sau învinutului, doar acestea având efect de întrerupere a cursului prescripției.

Prin urmare, a considerat că, în cauzele pendinte, trebuie analizată și verificată respectarea acestor exigențe, și anume dacă actele de procedură efectuate în cauză și cu privire la care se pretinde că ar fi întrerupt cursul prescripției răspunderii penale au fost sau nu dintre cele care se comunică suspectului sau inculpatului.

Având în vedere aceste argumente, reprezentantul Ministerului Public a solicitat respingerea sesizărilor, ca inadmisibile, în ceea ce privește ambele întrebări formulate.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a reținut dosarul în pronunțare.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

deliberând asupra chestiunilor de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularii și obiectul sesizărilor

Prealabil, se impune precizarea că prin rezoluție administrativă s-a conexasat Încheierea penală nr. 1.522 din 19 decembrie 2018 pronunțată de Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori prin care s-a dispus, în conformitate cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală și care a fost înregistrată cu nr. 73/1/2019, la Dosarul nr. 41/1/2019, având ca obiect sesizarea formulată Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, prin Încheierea din data de 14 decembrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 18.348/212/2016, prin care s-a solicitat Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțarea unei hotărâri prealabile.

I.1. Prin Încheierea din data de 14 decembrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 18.348/212/2016, Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie a sesizat, în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a pronunța o hotărâre prealabilă în vederea dezlegării de principiu a următoarelor chestiuni de drept:

1) „*Dacă, în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale constând în îndeplinirea unor acte de procedură în cauză își produce efectele numai în cazul oricărui act de procedură care, potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului în desfășurarea procesului penal*”.

2) „*Dacă actele de procedură îndeplinite anterior publicării în Monitorul Oficial al României a Deciziei nr. 297/26.04.2018 a Curții Constituționale, cu respectarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, în forma în vigoare la data efectuării lor, au condus la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale în cauzele aflate pe rol*”.

I.2. Prin Încheierea penală nr. 1.522/2018 din data de 19 decembrie 2018 pronunțată în Dosarul nr. 8.402/211/2016/a2, Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori a sesizat, în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală și, în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, a solicitat să pronunțe o hotărâre

prealabilă prin care să se dea o rezolvare de principiu următoarelor chestiuni de drept:

I. „Dacă termenul de prescripție se întrerupe prin actele de procedură comunicate inculpatului sau acesta nu se mai întrerupe, nefiind legiferat în prezent prin ce acte se întrerupe cursul termenului prescripției”.

II. „Dacă actele de întrerupere a cursului termenului prescripției răspunderii penale îndeplinite sub imperiul Codului penal anterior sau al noului Cod penal până la data publicării Deciziei C.C.R. nr. 297/2018 își produc efectele și ulterior acestei decizii”.

II. Expunerea succintă a cauzelor

II.1. Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie a fost sesizată cu soluționarea apelurilor declarate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța și de inculpații A.A.C., V.P.P., B.D.G.I. și S.D. împotriva Sentinței penale nr. 832 din 25 iunie 2018 pronunțate de Judecătoria Constanța în Dosarul nr. 18.348/212/2016.

Prin sentința penală sus-menționată, în baza art. 386 alin. (1) din Codul de procedură penală s-a admis cererea formulată de Ministerul Public și s-a schimbat încadrarea juridică a faptelor reținute în sarcina inculpaților, din infracțiunile de înșelăciune, fals în înscrisuri sub semnătură privată și uz de fals, prevăzute de art. 244 alin. (1) și (2) din Codul penal, art. 322 din Codul penal și art. 323 din Codul penal, în infracțiunile de înșelăciune prevăzută de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal din 1969, de fals în înscrisuri sub semnătură privată prevăzută de art. 290 din Codul penal din 1969 și de uz de fals prevăzută de art. 291 din Codul penal din 1969 cu aplicarea art. 5 din Codul penal.

În baza art. 396 alin. (2) din Codul de procedură penală au fost condamnați inculpații A.A.C. și V.P.P. la pedepse de câte 4 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune prevăzute de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal din 1969 cu aplicarea art. 5 din Codul penal, iar în baza art. 12 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările ulterioare, raportat la art. 71 alin. 1 din Codul penal din 1969 li s-a interzis inculpaților ca pedeapsă accesorie exercitarea drepturilor prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și b) din Codul penal din 1969.

În baza art. 396 alin. (6) raportat la art. 16 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală s-a încetat procesul penal față de inculpații A.A.C. și V.P.P. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de uz de fals prevăzute de art. 291 din Codul penal din 1969 întrucât a intervenit prescripția răspunderii penale.

În baza art. 86¹ din Codul penal din 1969 s-a suspendat executarea pedepselor principale aplicate inculpaților pe un termen de încercare de câte 6 ani, calculat conform art. 86² alin. 1 din Codul penal din 1969.

Pe durata termenului de încercare s-a dispus ca inculpații să respecte măsurile de supraveghere prevăzute de art. 86³ alin. 1 lit. a)—d) din Codul penal din 1969.

În baza art. 71 alin. 5 din Codul penal din 1969, pe durata suspendării executării pedepselor sub supraveghere s-au suspendat și pedepsele accesorii.

În baza art. 396 alin. (2) din Codul de procedură penală a fost condamnat inculpatul B.D.G.I. la pedeapsa de 3 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la înșelăciune prevăzute de art. 26 raportat la art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal din 1969 cu aplicarea art. 5 din Codul penal, iar în baza art. 12 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările ulterioare, raportat la art. 71 alin. 1 din Codul penal din 1969 i s-a interzis inculpatului ca pedeapsă accesorie exercitarea drepturilor prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și b) din Codul penal din 1969.

În baza art. 396 alin. (6) raportat la art. 16 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală s-a încetat procesul penal față de inculpatul B.D.G.I. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată prevăzute de art. 290 din Codul penal din 1969, întrucât a intervenit prescripția răspunderii penale.

În baza art. 86¹ din Codul penal din 1969 s-a suspendat executarea pedepsei principale pe un termen de încercare de 5 ani, calculat conform art. 86² alin. 1 din Codul penal din 1969.

Pe durata termenului de încercare s-a dispus ca inculpatul să respecte măsurile de supraveghere prevăzute de art. 86³ alin. 1 lit. a)—d) din Codul penal din 1969.

În baza art. 71 alin. 5 din Codul penal din 1969, pe durata suspendării executării pedepsei sub supraveghere s-au suspendat și pedepsele accesorii.

În baza art. 396 alin. (2) din Codul de procedură penală, a fost condamnat inculpatul S.D. la pedeapsa de 3 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la înșelăciune prevăzute de art. 26 raportat la art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal din 1969 cu aplicarea art. 5 din Codul penal, iar în baza art. 12 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările ulterioare, raportat la art. 71 alin. 1 din Codul penal din 1969 i s-a interzis inculpatului ca pedeapsă accesorie exercitarea drepturilor prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și b) din Codul penal din 1969.

În baza art. 396 alin. (6) raportat la art. 16 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală s-a încetat procesul penal față de inculpatul S.D. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată prevăzute de art. 290 din Codul penal din 1969, întrucât a intervenit prescripția răspunderii penale.

S-a constatat că fapta dedusă judecății a fost săvârșită în concurs real cu infracțiunile pentru care inculpatul S.D. a fost condamnat la pedeapsa de 2 ani și 6 luni închisoare prin Sentința penală nr. 263 din 21 iunie 2011 pronunțată de Tribunalul Constanța în Dosarul nr. 3.021/2011, definitivă prin Decizia penală nr. 2.688 din 6 septembrie 2015 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, pedeapsă pe care instanța a descontopit-o și a repus în individualitatea lor pedepsele componente de 2 ani și 6 luni închisoare și de 5 luni închisoare.

În temeiul art. 33 și art. 34 alin. 1 lit. b) din Codul penal din 1969 s-au contopit pedepsele anterior menționate și i s-a aplicat inculpatului pedeapsa cea mai grea de 3 ani închisoare.

În baza art. 86¹ din Codul penal din 1969 s-a suspendat executarea pedepsei principale pe un termen de încercare de 5 ani, calculat conform art. 86² alin. 1 din Codul penal din 1969.

Pe durata termenului de încercare s-a dispus ca inculpatul să respecte măsurile de supraveghere prevăzute de art. 86³ alin. 1 lit. a)—d) din Codul penal din 1969.

În baza art. 71 alin. 5 din Codul penal din 1969, pe durata suspendării executării pedepsei sub supraveghere s-au suspendat și pedepsele accesorii.

În baza art. 404 alin. (2) din Codul de procedură penală li s-a atras atenția condamnaților asupra dispozițiilor art. 86⁴ alin. 1 și 2 din Codul penal din 1969 referitoare la revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni pe durata termenului de încercare ori în cazul neîndeplinirii cu rea-credință a măsurilor de supraveghere prevăzute de lege ori stabilite de instanță.

Instanța de fond a reținut, în esență, următoarele:

La data de 19 decembrie 2008, inculpatul A.A.C. a solicitat și a obținut un credit bancar de la CEC Bank Sucursala C. în valoare de 1.168.000 lei în baza următoarelor documente ce nu corespund realității: Contractul de management din 3.09.2008 încheiat între S.C. E.C. Group — S.R.L. și inculpat; Adeverința de venit nr. 222 din 19.12.2008 emisă de S.C. E.C. Group — S.R.L. pentru salariat A.A.C.; Contractul de închiriere nr. 877.334

din 2.07.2008 încheiat între S.C. O.P. — S.R.L. și A.A.C.; Fișa suprafeței locative închiriate nr. 877.334 din 2.07.2008, documente ce justificau veniturile realizate la acel moment în vederea garantării plăților aferente creditului obținut în cauză, credit ce ulterior nu a mai fost restituit în întregime.

La data de 23 decembrie 2008, inculpatul V.P.P. a solicitat și a obținut un credit bancar de la CEC Bank Sucursala C. în valoare de 1.100.000 lei în baza următoarelor documente ce nu corespund realității: Contractul de management din 3.08.2008 încheiat între S.C. CD T. — S.R.L. și V.P.P.; Adeverința de venit nr. 253 din 19.12.2008 emisă de S.C. CD T. — S.R.L. pentru salariat V.P.P. și Contractul de închiriere nr. 876.246 din 27.05.2008, documente ce justificau veniturile realizate la acel moment în vederea garantării plăților aferente creditului obținut, care ulterior nu a mai fost restituit în întregime.

Inculpatul B.D.G.I., în calitate de administrator al S.C. CD T. — S.R.L., a emis în fals Adeverința de venit nr. 253 din data de 19.12.2008 pentru inculpatul V.P.P. și a încheiat Contractul de management din data de 3.08.2008 cu aceeași persoană, pentru a-i facilita obținerea creditului în sumă de 1.100.000 lei de la CEC Bank Sucursala C.

Inculpatul S.D., în calitate de administrator al S.C. E.C. Group — S.R.L., a emis în fals Adeverința de venit nr. 222 din data de 19.12.2008 pentru inculpatul A.A.C. și a încheiat Contractul de management din data de 3.09.2008 cu aceeași persoană pentru a-i facilita obținerea creditului în sumă de 1.168.000 lei de la CEC Bank Sucursala C.

Analizând cererile formulate de apărătorii inculpaților de a se dispune încetarea procesului penal pentru săvârșirea infracțiunilor de fals în înscrisuri sub semnătură privată și uz de fals, întrucât a intervenit prescripția răspunderii penale, instanța de fond a reținut, în aplicarea art. 5 din Codul penal, că vechea reglementare este mai favorabilă inculpaților deoarece, spre deosebire de art. 155 alin. (4) din Codul penal, potrivit căruia termenul prevăzut la art. 154 vor fi socotite îndeplinite oricâte întreruperi ar interveni dacă au fost depășite cu încă o dată, art. 123 din Codul penal din 1969 prevedea că prescripția va produce efecte oricâte întreruperi ar avea loc dacă termenul de prescripție prevăzut de lege a fost depășit cu încă jumătate (înainte de modificarea introdusă prin Legea nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal). În consecință, constatând că termenul de prescripție este de 7 ani, s-a reținut că prescripția a intervenit după cum urmează: pentru inculpații S.D. și B.D.G.I. la data de 18 iunie 2016 (față de data comiterii infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată — 19 decembrie 2008); pentru inculpatul V.P.P., la data de 22 iunie 2016 (față de data comiterii infracțiunii de uz de fals constând în folosirea înscrisului falsificat — 23 decembrie 2008), iar pentru inculpatul A.A.C., la data de 18 iunie 2016 (față de data comiterii infracțiunii de uz de fals — 19 decembrie 2008, când a depus înscrisul falsificat la unitatea bancară).

La termenul din data de 13 decembrie 2018, Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie, din oficiu, a pus în discuția părților sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în conformitate cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală și, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea la data de 14 decembrie 2018.

Prin Încheierea din data de 14 decembrie 2018 pronunțată în Dosarul nr. 18.348/212/2016, instanța de apel a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarelor chestiuni de drept:

1) „Dacă, în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale constând în îndeplinirea unor acte de procedură în cauză își produce efectele numai în cazul oricărui act de procedură care,

potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului în desfășurarea procesului penal”.

2) „Dacă actele de procedură îndeplinite anterior publicării în Monitorul Oficial al României a Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 a Curții Constituționale, cu respectarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, în forma în vigoare la data efectuării lor, au condus la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale în cauzele aflate pe rol”, iar în baza art. 476 alin. (2) din Codul de procedură penală a suspendat judecarea cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile.

În considerentele Încheierii din data de 14 decembrie 2018 se arată, în esență, că sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție potrivit art. 475 din Codul de procedură penală este necesară, având în vedere că în cauză, ca urmare a Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 a Curții Constituționale, a fost invocată problema de drept a incidenței prescripției răspunderii penale din două perspective, iar modalitatea de interpretare a art. 155 alin. (1) din Codul penal influențează semnificativ soluția ce ar putea fi pronunțată în cauză. S-a invocat și actualitatea acestei probleme de drept care a generat opinii contradictorii în jurisprudență și doctrină și a cărei dezlegare juridică poate influența soluțiile în numeroase cauze aflate pe rolul instanțelor de judecată și al organelor de urmărire penală.

II.2. Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori a fost sesizată cu soluționarea apelurilor declarate de persoanele vătămate D.Gh., B.I. și G.V. și de inculpații P.N., B.N., B.E., T.A.M. și P.R. împotriva Sentinței penale nr. 2.224 din 22 decembrie 2017 pronunțate de Judecătoria Cluj-Napoca în Dosarul nr. 8.402/211/2016.

Prin sentința penală sus-menționată, în baza art. 396 alin. (2) din Codul de procedură penală coroborat cu art. 61 alin. (1), (2), și alin. (4) lit. c) din Codul penal, au fost condamnați inculpații P.R., B.E., B.N. și P.N. la pedeapsa de câte 200 de zile-amendă pentru săvârșirea infracțiunii de instigare la fals în înscrisuri sub semnătură privată în forma participației impropriei prevăzute de art. 47 din Codul penal raportat la art. 322 din Codul penal, cu aplicarea art. 52 alin. (3) și art. 5 din Codul penal.

Prin aceeași sentință a fost condamnată inculpata T.A.M. la pedeapsa de 200 de zile amendă pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată prevăzute de art. 322 din Codul penal cu aplicarea art. 5 din Codul penal.

În baza art. 61 alin. (3) teza a II-a din Codul penal, pentru fiecare inculpat s-a stabilit cuantumul unei zile-amendă la suma de 70 lei și s-a aplicat pedeapsa amenzii în cuantum de 14.000 lei.

Li s-a atras atenția inculpaților asupra dispozițiilor art. 63 din Codul penal privind consecințele neexecutării cu rea-credință a pedepsei amenzii, în tot sau în parte, anume înlocuirea zilelor-amendă neexecutate cu un număr corespunzător de zile de închisoare.

Instanța de fond a reținut, în esență, următoarele:

La data de 30 august 2011, inculpații P.R., B.E., B.N. și P.N., prevalându-se de calitatea de membri ai Consiliului de administrație ai S.C. F. — S.A., au determinat-o pe martora C.M. să falsifice o copie a Registrului acționarilor S.C. F. — S.A., după care aceasta din urmă, fără vinovăție, a operat mai multe modificări, în sensul aplicării unor ștampile și adăugării unor însemnări olografe privind tranzacții cu acțiunile societății, pe o copie a Registrului acționarilor S.C. F. — S.A., obținută din Dosarul nr. 230/1.285/2008 al Înaltei Curți de Casație și Justiție, înscrisul astfel falsificat fiind folosit ulterior ca înscris probator în mai multe dosare civile aflate pe rolul instanțelor de judecată, faptă ce întrunește elementele constitutive ale instigării la infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată în forma participației impropriei prevăzută de art. 47 raportat la art. 322 din Codul penal cu aplicarea art. 52 alin. (3) și art. 5 din Codul penal.

La data de 30 august 2011, inculpata T.A.M. a efectuat mai multe modificări, în sensul aplicării unor ștampile și adăugării unor însemnări olografe privind tranzacții cu acțiunile societății

S.C. F. — S.A., pe o copie a Registrului acționarilor S.C. F. — S.A., obținută din Dosarul nr. 230/1.285/2008 al Înaltei Curți de Casație și Justiție, înscrisul astfel falsificat fiind folosit ulterior ca înscris probator în mai multe dosare aflate pe rolul instanțelor de judecată, faptă ce întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, prevăzută de art. 322 din Codul penal, cu aplicarea art. 5 din Codul penal.

La termenul de judecată din data de 12 decembrie 2018, inculpatul P.N., pe lângă motivul de apel prin care a solicitat trimiterea cauzei la instanța de fond în vederea rejudecării, deoarece a fost condamnat pentru o altă faptă decât cea cu care a fost sesizată instanța, a formulat o cerere de încetare a procesului penal întrucât a intervenit prescripția răspunderii penale în temeiul art. 16 alin. (1) lit. f din Codul de procedură penală raportat la art. 147 din Constituție prin raportare la Decizia Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018 și la art. 5 din Codul penal.

În cererea de încetare a procesului penal, inculpatul P.N. a arătat că la data de 25 iunie 2018 s-a publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, Decizia nr. 297/2018 a Curții Constituționale prin care s-a stabilit că soluția legislativă care prevede întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale *prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză* din cuprinsul art. 155 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională.

Cum nici Parlamentul și nici Guvernul nu au modificat art. 155 alin. (1) din Codul penal până la data de 8 august 2018 când a expirat termenul de 45 de zile prevăzut de art. 147 din Constituție, dispoziția legală menționată și-a încetat orice efect juridic, fiind scoasă din dreptul pozitiv.

În egală măsură, inculpatul a susținut că, fiind vizată o normă de drept substanțial, decizia instanței de contencios constituțional reprezintă o lege penală mai favorabilă în sensul art. 5 din Codul penal. Aceasta nu înseamnă însă că instituția prescripției speciale sau cea a întreruperii cursului prescripției ar fi dispărut din dreptul pozitiv, ci numai cauza de întrerupere constând *în îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză*.

În plus, Curtea Constituțională nu are competența de a reformula printr-o decizie de neconstituționalitate un text legal pentru a-l face constituțional, fiind astfel nevoită să scoată textul în afara cadrului normativ, urmând ca doar legiuitorul să introducă în cadrul normativ un text legal constituțional. De aceea, a considera altfel, deci că întreruperea cursului prescripției ar avea loc, în prezent, prin acte care se comunică suspectului sau inculpatului, ar echivala cu o violare a principiului legalității răspunderii penale.

Referitor la fondul chestiunii, inculpatul a concluzionat că, în lipsa cauzelor generale de întrerupere a cursului prescripției, efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018 constau în imposibilitatea de a se întrerupe cursul prescripției prin orice alte acte de procedură până la momentul în care legiuitorul iese din pasivitate și legiferează aceste cauze.

Cu privire la efectele deciziei instanței de contencios constituțional asupra cauzelor aflate pe rol, inculpatul a arătat că, potrivit art. 147 din Constituție, deciziile Curții Constituționale se aplică *erga omnes* și pentru viitor, vizând tocmai situațiile juridice *pendinte*. Decizia reprezintă o lege penală mai favorabilă și, prin urmare, în virtutea art. 5 din Codul penal, va șterge retroactiv toate întreruperile prescripției ce au intervenit anterior.

Dacă dispoziția declarată neconstituțională se interpretează că este lege de procedură, atunci Decizia Curții Constituționale nu se poate aplica retroactiv în virtutea art. 5 din Codul penal; prin urmare, prescripțiile deja întrerupte rămân astfel.

Inculpatul a concluzionat că între momentul comiterii faptei și cel al judecării există o succesiune de trei legi penale, respectiv Codul penal anterior, Codul penal actual anterior datei de 25 iunie 2018 și Codul penal actual de după această dată, modificat prin eliminarea din art. 155 alin. (1) a sintagmei *prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză*.

Având în vedere, pe de o parte, susținerea apărătorului ales al inculpaților B.N., B.E., T.A.M. și P.R. în sensul că, în măsura în care se va aprecia că a intervenit prescripția răspunderii penale față de inculpatul P.N., aceasta are incidență asupra tuturor inculpaților din cauză, iar, pe de altă parte, argumentele invocate în cererea de încetare a procesului penal, precum și opiniile diferite și divergente exprimate în doctrină și jurisprudență, instanța de apel a pus în discuția părților dacă se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a unor chestiuni drept.

Prin Încheierea penală nr. 1.522/2018 din 19 decembrie 2018 pronunțată în Dosarul nr. 8.402/211/2016/a2, Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori, în baza art. 475 din Codul de procedură penală, a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală și, în consecință, în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal în vigoare în prezent, respectiv în forma „Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe” (restul textului fiind declarat neconstituțional, respectiv „prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză”) a solicitat instanței supreme să pronunțe o hotărâre prealabilă prin care să dea o rezolvare de principiu unor chestiuni de drept.

I. „Dacă textul în vigoare se poate interpreta că termenul de prescripție s-a întrerupt prin actele de procedură comunicate inculpatului.

Dacă, nefiind legiferat în prezent prin ce acte se întrerupe cursul prescripției, atunci acesta nu se mai întrerupe”.

II. „Dacă actele de întrerupere a cursului prescripției îndeplinite sub imperiul Codului penal anterior sau al noului Cod penal până la data publicării Deciziei Curții Constituționale a României nr. 297/2018 își produc efectele în prezent și a amânat pronunțarea la data de 19 decembrie 2018”.

Analizând argumentele invocate în cererea de constatare a prescripției răspunderii penale, instanța de apel, pornind de la considerentele Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale (paragraful 28), a reținut că, în prezent, prin efectul acestei decizii și al omisiunii legiuitorului de a pune în acord textul legal viciat cu exigențele constituționale, textul art. 155 alin. (1) din Codul penal este incomplet, ceea ce suscită interpretări diferite și divergențe ale acestuia, deși în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a fost subliniată importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituindu-se o serie de repere pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru asigurarea acestor exigențe.

III. **Punctele de vedere ale instanțelor care au dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la chestiunile de drept a căror dezlegare se solicită**

III.1. În Dosarul nr. 18.348/212/2016 al Curții de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, completul de judecată investit cu soluționarea apelurilor formulate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța și de inculpații A.A.C., V.P.P., B.D.G.I. și S.D. împotriva Sentinței penale nr. 832 pronunțate la data de 25 iunie 2018 de Judecătoria Constanța a apreciat că sunt îndeplinite condițiile pentru admisibilitatea sesizării, prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală întrucât:

— este investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, în calea de atac a apelului;

— de lămurirea modului de rezolvare a problemelor de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei, ținând seama de faptul că, în funcție de modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, ca urmare a Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 a Curții Constituționale, ar putea fi incident unul dintre cazurile de împiedicare a exercitării acțiunii penale [art. 16 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală — intervenirea prescripției răspunderii penale], ceea ce ar putea

determina pronunțarea unei soluții de încetare a procesului penal;

— problemele de drept puse în discuție nu fac obiectul unui recurs în interesul legii, iar asupra acestora Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat deja printr-o decizie întemeiată pe dispozițiile art. 471 alin. (1) din Codul de procedură penală sau printr-o hotărâre întemeiată pe dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală.

Cu privire la prima chestiune de drept, completul de judecată a opinat că ar trebui să se răspundă în sensul că, în prezent, în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale constând în îndeplinirea unor acte de procedură în cauză își produce efectele numai în cazul actelor de procedură care, potrivit legii, trebuie comunicate suspectului sau inculpatului.

În argumentarea acestei opinii s-a arătat că prin Decizia Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018, instanța de contencios constituțional a invocat necesitatea stabilirii unui termen de decădere a organelor judiciare din dreptul de tragere la răspundere penală a inculpatului, termen care să aibă o durată previzibilă pentru acesta, reglementarea actuală fiind de natură să încalce principiul legalității incriminării și pedepsei, principiu ce are în vedere nu doar norma de incriminare, ci și mecanismele prin intermediul cărora presupusul autor al faptei este informat cu privire la persistența în timp a efectelor sociale ale faptelor sale.

S-a apreciat că, deși dispozitivul Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 a Curții Constituționale nu este unul specific unei decizii de interpretare, acesta trebuie corelat cu considerentele deciziei, rezultând concluzia că această decizie este una de interpretare, prin care Curtea constată că este neconstituțională o anume soluție legislativă. În această situație, efectele deciziei se produc direct, chiar și în cazul lipsei unei intervenții a inițiatorului legislativ, cum este cazul în speță, iar pentru identificarea soluției legislative apreciate drept constituțională trebuie analizate considerentele deciziei.

Întrucât instanța de contencios constituțional a apreciat, în considerente, că soluția legislativă ce corespunde exigențelor Constituției este cea reglementată în art. 123 alin. 1 din Codul penal anterior, rezultă că opțiunea Curții a fost aceea că, în actuala reglementare se revine practic la condițiile întreruperii cursului prescripției din Codul penal anterior, aceasta fiind și interpretarea ce ar trebui dată art. 155 alin. (1) din Codul penal.

Cu privire la cea de-a doua chestiune de drept s-a arătat că, potrivit unei opinii, deciziile Curții Constituționale produc efecte pentru viitor, deci aplicarea lor retroactivă este exclusă. Chiar și atunci când, aparent, un astfel de demers are loc, în realitate, ceea ce se aplică retroactiv este legea penală devenită mai favorabilă prin modificarea sa, iar nu decizia Curții în mod direct. Prin urmare, actele de procedură efectuate anterior publicării deciziilor Curții Constituționale, vizând norme procesuale penale potrivit dispozițiilor declarate neconstituționale, rămân valabile și produc aceleași efecte pe care le produceau anterior publicării deciziei.

În considerarea acestei opinii, răspunsul la întrebare ar trebui să fie în sensul că actele de procedură îndeplinite anterior publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018, cu respectarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, în forma în vigoare la data efectuării lor, ce nu făceau parte din categoria celor care se comunicau suspectului sau inculpatului, au condus la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale în cauzele aflate pe rol.

Potrivit celei de-a doua opinii, deși deciziile Curții Constituționale produc efecte numai pentru viitor, această ipoteză vizează și spețele în care cauzele penale se află încă pe rolul organelor judiciare. Curtea Constituțională a statuat în mod expres și obligativitatea deciziilor interpretative reținând că,

„indiferent de interpretările ce se pot aduce unui text, atunci când Curtea Constituțională a hotărât că numai o anumită interpretare este conformă cu Constituția, menținându-se astfel prezumția de constituționalitate în această interpretare, atât instanțele judecătorești, cât și organele administrative trebuie să se conformeze deciziei Curții și să o aplice ca atare”.

Ca atare, neretroactivitatea deciziilor Curții Constituționale nu înlătură aplicarea acestora în cauzele care sunt încă pe rolul instanțelor de judecată, consecința fiind că efectul de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale în cauzele aflate pe rol nu este determinat de orice act de procedură îndeplinit în respectiva cauză, până la publicarea Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 în Monitorul Oficial al României, Partea I, ci tot doar de actele de procedură care se comunică suspectului sau inculpatului.

În considerarea acestei opinii, la cea de-a doua chestiune de drept ar trebui să se răspundă în sensul că actele de procedură îndeplinite anterior publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 a Curții Constituționale, cu respectarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, în forma în vigoare la data efectuării lor, ce nu făceau parte din categoria celor care se comunicau suspectului sau inculpatului, nu au condus la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale în cauzele aflate pe rol.

III.2. În Dosarul nr. 8.402/211/2016/a2 al Curții de Apel Cluj — Secția penală și de minori, completul de judecată investit cu soluționarea apelurilor declarate de persoanele vătămate D.G., B.I. și G.V. și de inculpații P.N., B.N., B.E., T.A.M. și P.R., împotriva Sentinței penale nr. 2.224 din 22 decembrie 2017 pronunțată de Judecătoria Cluj-Napoca în Dosarul nr. 8.402/211/2016, a reținut că prin efectul Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018 a instanței de contencios constituțional și a omisiunii legiuitorului de a pune în acord textul legal viciat cu exigențele constituționale statuate, textul art. 155 alin. (1) din Codul penal este incomplet, ceea ce suscită interpretări diferite și divergente.

Relativ la cauza dedusă judecării, o primă interpretare are ca punct de plecare textul rămas în vigoare al art. 155 alin. (1) din Codul penal, după publicarea deciziei Curții Constituționale, respectiv „*Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe*”.

Această interpretare corelează, în egală măsură, considerentele deciziei cu dispozitivul acesteia, ceea ce ar permite concluzia că termenul de prescripție se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act care a fost comunicat efectiv inculpatului (după cum Curtea Constituțională statuează în paragraful 29), chiar dacă textul din Codul penal nu o prevede.

O a doua interpretare ar fi aceea că textul actual nu mai permite întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale nici în ipoteza actelor comunicate inculpatului, fiindcă art. 155 alin. (1) din Codul penal nu mai legiferează prin ce acte se întrerupe prescripția. Această interpretare se mai întemeiază pe argumentul că nici Curtea Constituțională și nici judecătorul cauzei nu pot adăuga la lege și, prin urmare, textul incomplet al art. 155 alin. (1) din Codul penal reprezintă o normă de drept penal mai favorabilă care se aplică retroactiv oricărui curs neîmplinit al prescripției răspunderii penale.

Concluzia se prevalează de dispozițiile art. 5 din Codul penal referitoare la aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei, textul incomplet al art. 155 alin. (1) din Codul penal reprezentând o dispoziție legală în vigoare mai favorabilă, fiindcă nu prevede cauzele generale de întrerupere a cursului, ceea ce ar determina curgerea unui termen neîntrerupt și împlinirea mai rapidă a termenului prescripției răspunderii penale.

Într-o altă interpretare se poate considera că, independent de efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, își produc efectul actele anterioare de întrerupere a cursului

termenului prescripției răspunderii penale îndeplinite sub imperiul Codului penal anterior sau al noului Cod penal, în forma existentă până la data publicării deciziei. În acest sens poate fi invocat art. 4 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, cu modificările ulterioare, potrivit căruia *actele de procedură îndeplinite înainte de intrarea în vigoare a Codului de procedură penală, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare la data îndeplinirii lor, rămân valabile, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.*

Referitor la a doua chestiune de drept a cărei dezlegare de principiu se solicită, într-o opinie, se consideră că textul incomplet al art. 155 alin. (1) din Codul penal reprezintă o normă de drept penal mai favorabilă, care se aplică retroactiv oricărui curs neîmplinit al prescripției răspunderii penale.

În opinia contrară se consideră că își produc efectul actele anterioare de interpretare a cursului termenului de prescripție a răspunderii penale îndeplinite sub imperiul Codului penal anterior sau al actualului Cod penal în forma existentă până la data publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, invocându-se în acest sens art. 4 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, cu modificările ulterioare.

Având în vedere aceste interpretări diferite, instanța de trimitere a apreciat îndeplinite condițiile de admisibilitate a sesizării, considerând că în cauză există indubitabil o chestiune de drept de care depinde soluționarea pe fond a cauzei, deoarece constatarea prescripției răspunderii penale ar atrage admiterea apelurilor și încetarea procesului penal în temeiul art. 16 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală.

Totodată, s-a arătat că asupra chestiunilor de drept a căror dezlegare se solicită, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii.

În ceea ce privește fondul problemelor de drept sesizate, instanța de trimitere nu și-a exprimat opinia pentru a nu se antepunonța.

IV. Punctele de vedere ale procurorului și părților cu privire la chestiunile de drept a căror dezlegare se solicită

IV.1. În Dosarul nr. 18.348/212/2016 al Curții de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie, cu referire la chestiunea de drept a aplicabilității imediate sau nu în ceea ce privește actele de procedură anterioare publicării Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 a Curții Constituționale, reprezentantul Ministerului Public a apreciat că se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Inculpatul A.A.C., prin apărătorul ales, a lăsat la aprecierea instanței sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, susținând însă că practica judiciară este în sensul constatării intervenirii prescripției răspunderii penale, în situația în care nu s-au întocmit acte de procedură care să fie comunicate inculpaților anterior împlinirii termenului general al prescripției răspunderii penale.

Inculpații V.P.P. și S.D., prin apărătorul ales, au apreciat că nu se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție întrucât dispozițiile art. 155 alin. (1) din Codul penal, ca urmare a Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 a Curții Constituționale, se interpretează în sensul că întreruperea cursului prescripției răspunderii penale intervine numai în cazul actelor de procedură care trebuie comunicate suspectului sau inculpatului, astfel cum se prevedea în art. 123 alin. 1 din Codul penal din 1969.

Inculpatul B.D.G.I., prin apărătorul ales, a solicitat sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, apreciind că, drept urmare a Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 a Curții Constituționale și a lipsei unei intervenții legislative, nu mai poate interveni în nicio

ipoteză întreruperea cursului prescripției răspunderii penale, fiind aplicabile exclusiv termenele generale de prescripție a răspunderii penale.

IV.2. În Dosarul nr. 8.402/211/2016/a2 al Curții de Apel Cluj — Secția penală și de minori, reprezentantul Ministerului Public a considerat că nu este necesară și utilă sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, competența de a se pronunța asupra cererii de încetare a procesului penal ca urmare a intervenirii prescripției răspunderii penale revenind instanței de apel.

Inculpatul P.N., prin apărătorul ales, a apreciat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, având în vedere jurisprudența neuniformă existentă.

În opinia inculpatului, în condițiile în care după publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale, nici Parlamentul, nici Guvernul nu au modificat art. 155 alin. (1) din Codul penal până la expirarea termenului de 45 de zile prevăzut de art. 147 din Constituție, dispoziția legală menționată și-a încetat orice efect juridic, fiind scoasă din dreptul pozitiv. Totodată, fiind vizată o normă de drept substanțial, decizia Curții Constituționale reprezintă o lege penală mai favorabilă în sensul art. 5 din Codul penal, care șterge retroactiv toate întreruperile prescripției ce au intervenit ulterior.

Inculpații B.N., B.E., T.A.M. și P.R., prin apărătorul ales, au apreciat că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală pentru sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție. Apreciind decizia Curții Constituționale ca pe una interpretativă, se pune problema ce este mai relevant, dispozitivul sau conținutul. În conținutul deciziei, respectiv în paragraful 31, se sugerează faptul că prin comunicarea unui act de procedură se întrerupe cursul prescripției, dar, pe de altă parte, se constată neconstituționalitatea art. 155 alin. (1) din Codul penal, care naște probleme de interpretare. Din această perspectivă și pentru tranșarea efectului deciziei, pentru a se realiza un act de justiție corect în cauză și pentru ca instanța să aibă la dispoziție tot cadrul legal, se impune sesizarea instanței supreme, chestiunile supuse dezlegării având legătură cu soluționarea cauzei.

Persoanele vătămate D.Gh., I.M., V.O., G.V., R.A., B.I. și Z.A., prin apărătorul ales, au apreciat că nu se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, judecătorul fiind cel care trebuie să interpreteze legea, iar nu completul din cadrul instanței supreme. Au apreciat că nu este o chestiune ce ține de fondul cauzei, care să ajute la stabilirea vinovăției sau nevinovăției inculpaților. Raportat la datele speței, având în vedere că faptele s-au comis în perioada 2011—2012, precum și mersul dosarului, soluțiile de clasare atacate, judecarea cauzei la instanța de fond, dar și perioada de timp în care s-a motivat sentința, s-a arătat că nu este oportună sesizarea instanței supreme.

V. Punctele de vedere exprimate de curțile de apel și instanțele din circumscripțiile acestora cu privire la chestiunile de drept a căror dezlegare se solicită

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală, cu referire la art. 473 alin. (5) din același cod, s-a solicitat punctul de vedere al instanțelor de judecată asupra chestiunilor de drept supuse dezlegării.

Au comunicat puncte de vedere curțile de apel București, Brașov, Craiova, Cluj, Constanța, Galați, Oradea, Pitești, Ploiești, Târgu Mureș care, după caz, au făcut referire și la punctele de vedere ale unora dintre instanțele arondate acestora.

I. Cu privire la prima chestiune de drept, *într-o opinie majoritară*, exprimată de Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Brașov (Tribunalul Brașov, Tribunalul Covasna, Judecătoria Zărnești), Curtea de Apel Timișoara (Tribunalul Arad, Tribunalul Timiș, Tribunalul Caraș-Severin, Judecătoria Timișoara,

Judecătoria Lugoj, Judecătoria Reșița), Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel București (Secția I penală, Tribunalul București, Tribunalul Ialomița, Tribunalul Teleorman, Judecătoria Alexandria, Judecătoria Roșiori de Vede, Judecătoria Turnu Măgurele, Judecătoria Videle), Curtea de Apel Craiova (Tribunalul Gorj, Tribunalul Mehedinți, Judecătoria Vânu Mare), Curtea de Apel Târgu Mureș (Judecătoria Reghin), Tribunalul Bistrița-Năsăud (Judecătoria Bistrița), Tribunalul Maramureș (Judecătoria Baia Mare, Judecătoria Sighetu Marmatei), Tribunalul Bacău (Judecătoria Roman), Tribunalul Prahova, Tribunalul Buzău (Judecătoria Moreni), Judecătoria Constanța, Judecătoria Tulcea, Judecătoria Babadag, Judecătoria Medgidia, Judecătoria Târnăveni, Judecătoria Sighișoara, s-a susținut că în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale constând în îndeplinirea unor acte de procedură în cauză își produce efectele numai în cazul oricărui act de procedură care, potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului în desfășurarea procesului penal.

În esență, în susținerea acestei opinii s-a arătat că Decizia nr. 297 din 26 aprilie 2018 a Curții Constituționale este o decizie dată în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, având efecte obligatorii atât în ceea ce privește dispozitivul, cât și considerentele.

În cea de-a doua *opinie minoritară*, exprimată de Curtea de Apel Timișoara (Judecătoria Caransebeș), Curtea de Apel București (Secția II-a penală, Tribunalul Călărași) s-a susținut că în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale își produce efectele în temeiul oricărui act, fără distincție. Tribunalul Călărași și-a nuanțat opinia în sensul că, în principiu, orice act de procedură îndeplinit înainte de publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei nr. 297/2018 întrerupe prescripția, iar după publicarea deciziei întrerup prescripția doar actele care trebuie comunicate suspectului.

În cea de-a treia *opinie*, exprimată de Tribunalul Brașov, s-a susținut că, *de lege lata*, Decizia nr. 297/2018 a Curții Constituționale trebuie interpretată în sensul că nu mai există cauze de întrerupere a cursului termenului de prescripție a răspunderii penale, deoarece Curtea Constituțională a declarat neconstituționalitatea art. 155 alin. (1) din Codul penal în care se regăsea sediul materiei cauzelor de întrerupere.

II. Cu privire la cea de-a doua chestiune de drept, *într-o opinie majoritară*, exprimată de Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Constanța (Judecătoria Constanța, Judecătoria Tulcea, Judecătoria Babadag), Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel Timișoara (Tribunalul Timiș, Judecătoria Lugoj, Judecătoria Reșița), Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel București (Secția I penală, Tribunalul București, Tribunalul Ialomița, Judecătoria Alexandria), Curtea de Apel Craiova (Tribunalul Dolj, Judecătoria Vânu Mare), Tribunalul Maramureș (Judecătoria Baia Mare), s-a susținut că actele de procedură îndeplinite anterior publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018 în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu respectarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, în forma în vigoare la data efectuării lor, ce nu făceau parte din categoria celor ce se comunicau suspectului/inculpatului, nu au condus la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale și că decizia Curții se aplică tuturor cauzelor aflate pe rolul instanțelor de judecată.

În cea de-a doua *opinie*, exprimată de Curtea de Apel Ploiești (Tribunalul Prahova, Tribunalul Buzău, Judecătoria Moreni), Curtea de Apel București (Secția II-a penală, Judecătoria Buftea), Tribunalul Bistrița-Năsăud, Tribunalul Neamț, Tribunalul Gorj, Tribunalul Covasna, Judecătoria Zărnești, Judecătoria Sighetu Marmatei, s-a susținut că deciziile Curții Constituționale produc efecte numai pentru viitor, așa încât actele de procedură

îndeplinite anterior publicării Deciziei nr. 297/2018 în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu respectarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, în forma în vigoare la data efectuării lor, conduc la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale.

A fost exprimată și *opinia* în sensul că actele de procedură îndeplinite anterior publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei nr. 297/2018, cu respectarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, în forma în vigoare la data efectuării lor, nu au condus la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale în cauzele aflate pe rol. Aplicarea pe viitor a deciziilor Curții Constituționale vizează, în primul rând, aplicarea deciziei în cauza în care aceasta a fost ridicată, dar și în toate cauzele pendinte, adică aflate pe rolul instanțelor la momentul publicării lor (Judecătoria Reghin).

VI. Jurisprudența națională în materie

Instanțele la care au fost identificate hotărâri judecătorești în această materie sunt: Curtea de Apel București (Secția a II-a penală, Tribunalul București, Secția I penală, Judecătoria Sectorului 6, Judecătoria Buftea), Curtea de Apel Craiova (Tribunalul Mehedinți), Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Cluj (Judecătoria Cluj-Napoca), Curtea de Apel Alba Iulia (Tribunalul Sibiu), Curtea de Apel Constanța (Judecătoria Medgidia), Curtea de Apel Timișoara (Judecătoria Reșița), Curtea de Apel Pitești (Judecătoria Curtea de Argeș); Curtea de Apel Craiova (Tribunalul Mehedinți).

Prin Sentința penală nr. 165/F din 3.08.2018, pronunțată în Dosarul nr. 8.019/2/2016 (3.954/2016), Curtea de Apel București — Secția a II-a penală a reținut în esență că dispozițiile art. 155 alin. (1) din Codul penal trebuie interpretate, în urma pronunțării Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, în sensul că vor produce efectul întreruptiv al prescripției numai actele de procedură care, potrivit legii, trebuie comunicate suspectului sau inculpatului în desfășurarea procesului penal.

Prin Sentința penală nr. 238/F din data de 2.11.2018, pronunțată în Dosarul nr. 408/2/2018, Curtea de Apel București — Secția a II-a penală a reținut, în esență, că Decizia nr. 297/2018 a Curții Constituționale produce efecte numai pentru viitor, declararea unei norme ca neconstituțională fiind asemănătoare abrogării respectivei norme, care lasă situațiile trecute, încheiate în perioada ei de activitate, neatînse, consecințele înlăturării normei (prin abrogare sau declarare ca neconstituțională) fiind rezervate domeniului viitorului.

Prin Decizia penală nr. 1.242/A din 10 decembrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 622/44/2018, Curtea de Apel Galați — Secția penală și pentru cauze cu minori a reținut, în esență, referitor la Decizia nr. 297/2018 a Curții Constituționale, că nu a fost declarat neconstituțional întreg art. 155 alin. (1) din Codul penal, astfel încât acest text de lege să își înceteze efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei, iar Codul penal, modificat implicit prin această decizie să nu mai prevadă instituția întreruperii cursului prescripției răspunderii penale. Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018 este una interpretativă, având rolul de a pune dispozițiile art. 155 alin. (1) din Codul penal în acord cu normele constituționale, respectiv că acest text de lege trebuie aplicat în sensul că pot avea efect întreruptiv al prescripției răspunderii penale doar acele acte de procedură care ajung la cunoștința învinuitului sau inculpatului, și anume cele care sunt comunicate acestuia sau cele care sunt efectuate în prezența învinuitului sau inculpatului.

Prin Sentința penală nr. 124 din 28.11.2018, pronunțată în Dosarul nr. 4.089/85/2014, Tribunalul Sibiu — Secția penală, analizând cererea de încetare a procesului penal ca urmare a intervenirii prescripției răspunderii penale, formulată de inculpat, inclusiv din perspectiva considerentelor Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, a reținut, în esență, că deciziile Curții Constituționale produc efecte numai pentru viitor, astfel că aplicarea lor retroactivă este exclusă. În realitate, ceea ce se aplică retroactiv este legea penală devenită mai favorabilă prin

modificarea sa, iar nu decizia Curții Constituționale, în mod direct. În concluzie, întreruperile cursului prescripției survenite anterior publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, ca efect al unor acte ce nu se comunică suspectului sau inculpatului, nu pot să fie lipsite, retroactiv, de efecte.

Prin Sentința penală nr. 3.616 din 3.12.2018, pronunțată în Dosarul nr. 2.236/211/2015*, Judecătoria Cluj-Napoca — Secția penală a reținut că Decizia nr. 297/2018 a Curții Constituționale nu este interpretativă, ci una prin care se declară neconstituționalitatea unei părți din cuprinsul art. 155 alin. (1) din Codul penal, astfel încât sintagma „îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză” este suspendată de drept, iar în ipoteza în care legiuitorul nu înțelege să intervină în 45 de zile de la publicarea deciziei, textul de lege menționat își încetează efectele.

Întrucât termenul de 45 de zile a expirat în august 2018, s-a apreciat că la momentul pronunțării hotărârii, datorită inactivității Parlamentului și/sau Guvernului, dispozițiile art. 155 alin. (1) din Codul penal au următorul conținut: „Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe.”

Chiar dacă în considerentele deciziei Curtea arată că soluția legislativă prevăzută în art. 123 din Codul penal anterior îndeplinea condițiile de previzibilitate impuse prin dispozițiile constituționale analizate, nu revine judecătorului sarcina de a completa art. 155 alin. (1) din Codul penal, ci legiuitorului. Întrucât dispozițiile art. 155 alin. (1) din Codul penal sunt mai favorabile, sunt operabile doar termenele generale de prescripție a răspunderii penale prevăzute de noul Cod penal. Fiind vorba de o dispoziție cu caracter de lege penală mai favorabilă, efectele sale retroactivează și sunt aplicabile și cauzelor aflate încă pe rolul instanțelor judecătorești.

Prin Decizia penală nr. 1.462 din 10 decembrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 7.569/211/2017, Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori, cu privire la prescripția răspunderii penale invocată din oficiu a apreciat că actele procesuale efectuate în cauză anterior publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018 rămân valabile și produc aceleași efecte pe care le puteau produce anterior publicării deciziei, respectiv au întrerupt cursul prescripției.

Prin Decizia penală nr. 1.208/A din 31.10.2018, pronunțată în Dosarul nr. 5.740/290/2017, Curtea de Apel Timișoara — Secția penală a reținut că, în prezent, nu sunt reglementate cauze de întrerupere a termenului de prescripție a răspunderii penale, deoarece prin Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018 instanța de contencios constituțional a declarat neconstituționalitatea art. 155 alin. (1) din Codul penal în care se regăsea sediul materiei cauzelor de întrerupere a termenului de prescripție. Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018 nu este una interpretativă, ci este o decizie simplă prin care se declară neconstituționalitatea prevederilor art. 155 alin. (1) din Codul penal.

S-a concluzionat că întreruperea cursului prescripției răspunderii penale nu mai poate avea loc în nicio situație, fiind aplicabile doar termenele generale de prescripție a răspunderii penale a căror întrerupere nu mai este posibilă potrivit art. 155 alin. (1) din Codul penal, în raport cu împrejurarea că legiuitorul a rămas în pasivitate, contrar art. 147 din Constituție.

Prin Încheierea penală nr. 378 din 25.10.2018, pronunțată în Dosarul nr. 4.812/290/2018 al Judecătoriei Reșița, s-a reținut că, în aplicarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, cu luarea în considerare a Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale, cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act care este/trebuie comunicat suspectului sau inculpatului, cu precizarea că deciziile Curții Constituționale sunt definitive și general obligatorii și au putere numai pentru viitor (noile prevederi se aplică după data de 25.06.2018). Anterior datei de 25.06.2018 se vor aplica dispozițiile art. 155 alin. (1) din Codul penal care s-au bucurat de

prezumția de constituționalitate (în același sens este și sentința penală nr. 267 din 1.11.2018, pronunțată în Dosarul nr. 7.093/290/2017, Judecătoria Reșița).

Prin Sentința penală nr. 163 din 2.08.2018, pronunțată în Dosarul nr. 1.406/101/2017, Tribunalul Mehedinti — Secția penală a reținut că termenul de prescripție nu poate fi întrerupt prin îndeplinirea oricărui altor acte de procedură, în afara celor care trebuie să fie comunicate inculpatului (în același sens au fost interpretate dispozițiile art. 155 din Codul penal și în Sentința penală nr. 238 din 19.12.2018, pronunțată în Dosarul nr. 1.240/101/2017 al Tribunalului Mehedinti).

VII. Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale

Prin Decizia nr. 297 din 26 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 518 din 25 iunie 2018, a fost admisă excepția de neconstituționalitate invocată și s-a constatat că soluția legislativă care prevede întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale prin îndeplinirea „oricărui act de procedură în cauză” din cuprinsul dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională.

În considerentele deciziei, Curtea a reținut că instituția prescripției răspunderii penale se impune a fi analizată dintr-o dublă perspectivă, întrucât această instituție, pe de o parte, instituie un termen de decădere al organelor judiciare din dreptul de a trage la răspundere penală persoanele care săvârșesc infracțiuni, iar, pe de altă parte, un termen apreciat de legiuitor ca fiind suficient de mare pentru ca societatea să uite faptele de natură penală săvârșite și efectele acestora, ca urmare a diminuării treptate a impactului lor asupra relațiilor sociale (paragraful 22).

Așa fiind, analiza dispozițiilor legale ce reglementează *întreruperea cursului termenului de prescripție a răspunderii penale* trebuie făcută din aceeași dublă perspectivă, ea reprezentând (.....) o manieră prin care societatea, prin intermediul organelor statului, aduce la cunoștința suspectului sau inculpatului că fapta de natură penală pe care a săvârșit-o nu și-a pierdut rezonanța socială avută în momentul comiterii sale (paragraful 23).

Curtea a constatat că *întreruperea cursului termenului de prescripție a răspunderii penale devine eficientă, producându-și efectele, într-o manieră completă, doar în condițiile existenței unor pârgii legale de încunoștințare a persoanei în cauză cu privire la începerea unui nou termen de prescripție*. Or, o astfel de procedură de aducere la cunoștință poate consta tocmai în comunicarea acelor acte efectuate în cauză, ce au ca efect curgerea unui nou termen de prescripție a răspunderii penale (paragraful 24).

Instanța de contencios constituțional a reținut că prevederile art. 155 alin. (1) din Codul penal sunt lipsite de previzibilitate și, totodată, contrare principiului legalității incriminării, întrucât sintagma „oricărui act de procedură” din cuprinsul acestora are în vedere și acte ce nu sunt comunicate suspectului sau inculpatului, nepermițându-i acestuia să cunoască aspectul *întreruperii cursului prescripției și al începerii unui nou termen de prescripție a răspunderii sale penale* (paragraful 31).

A accepta soluția contrară înseamnă a crea, cu ocazia efectuării unor acte procedurale care nu sunt comunicate suspectului sau inculpatului și care au ca efect întreruperea cursului prescripției răspunderii penale pentru persoana în cauză, o stare de incertitudine perpetuă, dată de imposibilitatea unei aprecieri rezonabile a intervalului de timp în care poate fi trasă la răspundere penală pentru faptele comise, incertitudine ce poate dura până la împlinirea termenului prescripției speciale, prevăzut la art. 155 alin. (4) din Codul penal (paragraful 28).

Or, conform jurisprudenței Curții Constituționale, o dispoziție legală trebuie să fie precisă, neechivocă și să instituie norme clare, previzibile și accesibile a căror aplicare să nu permită arbitrarul sau abuzul, iar norma juridică trebuie să reglementeze

în mod unitar și uniform și să stabilească cerințe minimale aplicabile tuturor destinatarilor săi (*paragraful 29*).

În concluzie, Curtea a constatat că soluția legislativă anterioară, prevăzută la art. 123 alin. 1 din Codul penal din 1969, îndeplinea condițiile de previzibilitate impuse prin dispozițiile constituționale analizate, întrucât prevedea *întreruperea cursului prescripției răspunderii penale doar prin îndeplinirea unui act care, potrivit legii, trebuia comunicat, în cauza în care persoana vizată avea calitatea de învinuit sau inculpat (paragraful 34)*.

VIII. Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Prin Adresa nr. 20/C/28/III-5/2019, 132/III-5/2019 din 15 februarie 2019, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția judiciară, Serviciul judiciar penal a înaintat concluziile formulate de procuror asupra chestiunilor de drept a căror dezlegare s-a solicitat, comunicând, totodată, că nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii privind aceste probleme de drept.

În concluziile formulate, procurorul a apreciat că sesizările ce fac obiectul cauzei de față sunt inadmisibile, nefiind îndeplinită condiția potrivit căreia *sesizarea trebuie să aibă ca obiect o chestiune de drept de lămurirea căreia să depindă soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată*.

Pe de o parte, s-a susținut că întrebările adresate Înaltei Curți de Casație și Justiție nu reprezintă veritabile probleme de drept, pentru a justifica utilitatea demersului inițiat, întrucât ceea ce se solicită a se stabili este caracterul, interpretarea și efectele unei decizii a Curții Constituționale, or conform jurisprudenței constante a instanței supreme (deciziile nr. 24 din 29 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 820 din 4 noiembrie 2015, și nr. 1 din 8 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 329 din 16 aprilie 2018, ale Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală) un atare demers judiciar este inadmisibil. Prin urmare, *instanțele judecătorești nu trebuie să interpreteze efectul deciziei, ci să aplice acea decizie într-un mod conform considerentelor sale la cazul dedus judecării*.

Pe de altă parte, a sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție, în procedura reglementată de art. 475 din Codul de procedură penală, în vederea clarificării unei dispoziții declarate, în parte, neconstituțională, pe motivul inexistenței unei modificări legislative corespunzătoare în termenul de 45 de zile, înseamnă a ignora limitele prerogativelor instanței supreme consacrate în art. 126 alin. (3) din Legea fundamentală. În exercitarea competenței sale constituționale, Înalta Curte de Casație și Justiție poate asigura doar interpretarea și aplicarea unitară a unei norme juridice de către instanțele judecătorești, iar nu modificarea sau completarea acelei norme juridice care reprezintă atribute exclusive ale legiuitorului.

Prin urmare, solicitarea de a interpreta o decizie a Curții Constituționale și de a-i fi stabilite efectele este inadmisibilă pe calea mecanismului judiciar reglementat de art. 475 și următoarele din Codul de procedură penală, în ipoteza în care decizia de neconstituționalitate este suficient de clară pentru a nu genera veritabile probleme de interpretare.

Analiza Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale relevă faptul că în considerentele acesteia este identificată în mod clar și lipsit de echivoc soluția legislativă apreciată drept constituțională referitoare la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale, reținând că prevederile art. 155 alin. (1) din Codul penal sunt lipsite de previzibilitate.

În plus, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat cu valoare de principiu că forța obligatorie ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină aceasta. Astfel, Curtea a reținut că atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii și se impun cu aceeași forță tuturor subiecților de

drept (Decizia nr. 265 din 6 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 20 mai 2014).

În ceea ce privește *efectele* Deciziei nr. 297/2018, sub aspectul aplicării ei în timp, soluția se regăsește în jurisprudența Curții Constituționale și a instanței supreme.

În acest sens, atât Curtea Constituțională, în Decizia nr. 51 din 16 februarie 2016, cât și Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în Decizia nr. 21/2014 statuează că, în virtutea legii fundamentale, deciziile Curții Constituționale sunt de imediată și generală aplicare, devenind opozabile *erga omnes* de la data publicării în Monitorul Oficial al României. Aceasta înseamnă că decizia nu se va aplica doar raporturilor juridice născute ulterior acestui moment, *ci tuturor situațiilor juridice în desfășurare, care nu au fost definitiv soluționate până la data publicării*.

Așadar, neretroactivitatea deciziilor Curții Constituționale nu înlătură aplicarea lor în cauzele care sunt pe rolul instanțelor judecătorești, efectul fiind, în ipoteza deciziei analizate, că întreruperea cursului prescripției răspunderii penale în cauzele aflate pe rol este determinată doar de actele de procedură care se comunică suspectului sau inculpatului.

IX. Punctul de vedere al Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție

Prin Adresa nr. 9 din 10 ianuarie 2019, Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică a înaintat punctul de vedere asupra chestiunilor de drept a căror dezlegare s-a solicitat, apreciind că sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este inadmisibilă din perspectiva inexistenței unei veritabile chestiuni de drept, condiție conturată în jurisprudența completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

Cu privire la condiția de admisibilitate a sesizării, referitoare la existența unei veritabile chestiuni de drept, care să facă necesară o rezolvare de principiu prin pronunțarea unei hotărâri prealabile au fost invocate deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală nr. 15/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 550 din 21 iulie 2016; nr. 19/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 494 din 29 iunie 2017; nr. 22/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.057 din 28 decembrie 2016.

S-a apreciat, în raport cu jurisprudența completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, că nici prima și nici a doua întrebare nu ridică veritabile chestiuni de drept, întrucât răspunsul la prima întrebare rezultă din considerentele deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, iar răspunsul la a doua întrebare rezultă din jurisprudența Curții Constituționale.

În concret, cu privire la prima întrebare, din considerentele deciziei instanței de contencios constituțional (paragrafele 24, 28, 31) se desprinde concluzia că în prezent, în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale constând în îndeplinirea unor acte de procedură își produce efectele numai în cazul actelor de procedură care, potrivit legii, trebuie comunicate suspectului sau inculpatului, concluzie reflectată și în conținutul încheierii de sesizare a Curții de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie.

Așadar, Curtea Constituțională, prin considerentele Deciziei nr. 297 din 26 iunie 2018, a furnizat instanțelor judecătorești toate elementele necesare pentru cunoașterea efectelor ce trebuie atribuite deciziei sale, așa cum se prevede în Decizia nr. 22/2016 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

Referitor la a doua întrebare, s-a apreciat că din considerentele deciziilor Curții Constituționale nr. 51/2016 (paragraful 52), nr. 126/2016 (paragrafele 24 și 25) și

nr. 651/2018 (paragraful 45) se desprinde concluzia că Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018 se aplică în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării acesteia (25 iunie 2018), jurisprudența constantă a instanței de contencios constituțional furnizând instanțelor judecătorești toate elementele necesare pentru cunoașterea efectelor ce trebuie atribuite deciziilor sale în cauzele pendinte. Incidența Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018 în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești se traduce prin atribuirea efectului întreruperii cursului prescripției răspunderii penale numai actelor de procedură îndeplinite în cauzele pendinte care întrunesc exigențele deciziei menționate.

X. Opinia specialiștilor consultați asupra chestiunilor de drept ce formează obiectul sesizărilor

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală a fost solicitată opinia scrisă a unor specialiști cu privire la chestiunile de drept ce formează obiectul sesizărilor.

Facultatea de Drept din cadrul Universității Babeș-Bolyai a opinat că problemele de drept ce fac obiectul sesizării trebuie soluționate astfel:

1. În interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale constând în îndeplinirea unor acte de procedură în cauză își produce efectele numai în cazul actelor de procedură care, potrivit legii, trebuie comunicate suspectului sau inculpatului în desfășurarea procesului penal.

2. Actele de procedură îndeplinite anterior publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 a Curții Constituționale au condus la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale în cauzele aflate pe rol numai în măsura în care erau dintre cele care, potrivit legii, trebuiau comunicate suspectului sau inculpatului.

În esență, s-au arătat următoarele:

În soluționarea primei probleme de drept a cărei dezlegare de principiu se solicită, trebuie pornit de la calificarea Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 a Curții Constituționale. Din această perspectivă, s-a arătat că deciziile de constatare a neconstituționalității unei soluții legislative se înscriu în categoria denumită în *doctrină* a *deciziilor manipulative*, care determină o reformulare a conținutului normei, în scopul de a-l face compatibil cu prevederile constituționale. Cu referire la maniera în care această categorie de decizii a fost receptată în practica instanțelor judecătorești, examenul de jurisprudență arată că, în marea majoritate a situațiilor, instanțele și parchetele au recurs de îndată la interpretarea și aplicarea textului vizat prin prisma deciziei Curții, chiar dacă acest lucru a însemnat *de facto* o modificare implicită a normei în cauză.

Doar prin excepție, deciziilor din această categorie li s-a refuzat „efectul direct” în practica judiciară, în special atunci când completarea cerută de Curte ar fi condus la agravarea în planul dreptului substanțial a situației persoanei în cauză, ca efect al extinderii sferei de incidență a textului de incriminare.

Cum decizia care a generat sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție operează în favoarea persoanelor care au comis infracțiuni — declarând neconstituțională soluția legislativă care optase pentru extinderea sferei actelor de procedură susceptibile să întrerupă cursul prescripției — instanțele sunt ținute să aplice de îndată soluția identificată de Curte ca fiind constituțională și care rezultă fără echivoc din paragraful 34 din decizie. Cu alte cuvinte, soluția pe care instanțele trebuie să o promoveze este cea potrivit căreia cursul prescripției răspunderii penale se întrerupe doar prin îndeplinirea unui act care, potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului.

În ceea ce privește cea de-a doua problemă de drept enunțată în sesizare, s-a arătat că în soluționarea ei trebuie avute în vedere efectele pe care Decizia Curții Constituționale

nr. 297 din 26 aprilie 2018 le produce sub aspectul aplicării în timp a legii penale.

Prescripția răspunderii penale se înscrie (și) pe planul dreptului penal substanțial, astfel încât este supusă principiului legii penale mai favorabile în caz de succesiune a reglementărilor. În cazul de față, modificarea domeniului de incidență al art. 155 alin. (1) din Codul penal ca efect al reinterpreării sale de către Curtea Constituțională este asimilată intervenției unei legi mai favorabile în sensul art. 5 alin. (2) din Codul penal. Chiar dacă acest din urmă text face referire explicită doar la declararea neconstituționalității unui act normativ sau a unor prevederi din acesta, el și-a găsit aplicarea și în ipoteza deciziilor interpretative ale Curții (de exemplu, Decizia Curții Constituționale nr. 11/2015) și nu există niciun motiv pentru a-i refuza incidența în cazul deciziilor manipulative.

Așadar, reinterprearea textului impusă prin Decizia nr. 297/2018 operează ca o lege nouă mai favorabilă și primește aplicare retroactivă. În consecință, criteriul impus de Curte — necesitatea comunicării actului întreruptiv — se aplică și actelor de procedură efectuate anterior deciziei Curții Constituționale.

În consecință, făcând aplicarea art. 5 din Codul penal, instanța va trebui să rețină ca acte care au întrerupt cursul prescripției doar actele care, potrivit legii, se comunică suspectului sau inculpatului, indiferent de data la care au fost efectuate.

Facultatea de Drept din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași a opinat în sensul că:

1. La momentul actual, în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal prin prisma Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale, cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale constând în îndeplinirea unor acte de procedură în cauză este o instituție în vigoare în sfera dreptului pozitiv, care își produce efectele numai în cazul îndeplinirii oricărui act de procedură care, potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului în desfășurarea procesului penal (potrivit interpretării obligatorii a Curții Constituționale).

2. Actele de procedură îndeplinite anterior publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale (în cauzele penale *pendinte* la data publicării acesteia), cu respectarea art. 155 alin. (1) din Codul penal în forma în vigoare la data efectuării lor, nu au condus automat la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale în cauzele aflate pe rol (cu urmarea începerii curgerii unui nou termen de prescripție a răspunderii penale de la data dispariției cauzei întreruptive), ci numai dacă acestea au făcut parte dintre acele acte de procedură a căror îndeplinire trebuia comunicată, *potrivit legii*, suspectului sau inculpatului.

În argumentarea acestei opinii s-au arătat, în esență, următoarele:

1. Efectul Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale — în condițiile în care legiuitorul nu a reacționat în termen de 45 de zile de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I, constă în faptul că instituția întreruperii cursului termenului prescripției răspunderii penale continuă să funcționeze (este activă în sfera dreptului pozitiv), dar numai în interpretarea (constituțională) limitată, potrivit căreia incidența sa este restrânsă doar la desfășurarea (într-o cauză penală) acelor acte de procedură care, potrivit legii, trebuie comunicate suspectului sau inculpatului. În ansamblul lor, considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, apreciată ca fiind una interpretativă (intermediară, conținând o rezervă de interpretare/clauză de interpretare obligatorie), iar nu una simplă [extremă/radicală, de constatare a neconstituționalității normei din art. 155 alin. (1) din Codul penal] susțin (atât prin trimitere la fosta soluție legislativă în materie, cât și prin formulări directe, neechivoce) importanța instituției întreruperii cursului termenului prescripției răspunderii penale și împrejurarea că o funcționare constituțională a acesteia presupune recunoașterea efectului

întreruptiv specific doar actelor de procedură care, potrivit legii, trebuie comunicate suspectului sau inculpatului. În plus, formularea întrebuițată în dispozitivul deciziei poate fi interpretată, în mod rezonabil, în sensul susținerii acestei coerențe continuități, pe fond, cu ideea afirmată constant în considerente, impunându-se observarea nuanței potrivit căreia ceea ce s-a declarat a fi neconstituțional nu este art. 155 alin. (1) din Codul penal (per ansamblu, dispozițiile acestuia), ci (doar) „*soluția legislativă care prevede întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză* din cuprinsul art. 155 alin. (1) din Codul penal” (formulare care poate fi asociată/echivalată cu aceea de neconstituționalitate a *sintagmei îndeplinirea „oricărui act de procedură în cauză”*, sens în care se statuează expres și în cuprinsul paragrafelor 31 și 34 din decizie).

2. În ceea ce privește cea de-a doua problemă de drept a cărei dezlegare se solicită s-a susținut că vizează efectul aplicării în timp a consecințelor Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, în cadrul mai extins al aspectelor vizând aplicarea în timp a legii penale (*lato sensu*). Referitor la această problemă s-a făcut trimitere la jurisprudența obligatorie constantă a instanței de contencios constituțional prin care se apreciază că interdicția aplicării retroactive a deciziilor Curții Constituționale este respectată atunci când efectul acestora nu se produce (direct) asupra cauzelor definitiv soluționate, impunându-se însă, în mod imperativ, observarea soluțiilor statuate prin deciziile sale obligatorii, în toate cauzele *pendinte* la momentul publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a respectivelor decizii. Prin urmare, în lumina acestei poziții oficiale a Curții Constituționale înseși, opinia nu poate fi alta decât aceea că în toate cauzele penale aflate pe rol (nesoluționate încă definitiv) la momentul publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei nr. 297/2018, cursul termenului prescripției răspunderii penale nu se va putea aprecia drept întrerupt (cu urmarea debutului curgerii unui nou termen de la respectiva dată) decât dacă au fost îndeplinite acte de procedură dintre cele care, potrivit legii, trebuie comunicate suspectului sau inculpatului (iar data întreruperii va fi reprezentată de data îndeplinirii acestor acte, iar nu a oricărui act de procedură în cauză).

Facultatea de Drept din cadrul Universității „Nicolae Titulescu” din București a opinat în sensul că:

1. În prezent, cursul prescripției răspunderii penale nu poate fi întrerupt în temeiul art. 155 alin. (1) din Codul penal.

2. Actele de procedură îndeplinite anterior publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 a Curții Constituționale, cu respectarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, în forma în vigoare la data efectuării lor, nu conduc la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale în cauzele aflate pe rol.

În argumentarea acestei opinii s-a arătat că problema de drept în discuție (de la pct. 1) trebuie interpretată pornind de la natura Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, care este o decizie simplă (extremă) prin care se declară pur și simplu neconstituționalitatea art. 155 alin. (1) din Codul penal, astfel cum rezultă fără dubiu din dispozitivul ei.

Această natură — neinterpretativă — a Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, respectiv de decizie prin care este declarată neconstituționalitatea art. 155 alin. (1) din Codul penal, face aplicabile prevederile art. 147 din Constituție, potrivit cărora, la publicarea sa în Monitorul Oficial al României, Partea I, se produce suspendarea textului constat ca neconstituțional, pe o durată de 45 de zile, iar la expirarea acestui termen are loc ieșirea definitivă din vigoare.

Așadar, în prezent, art. 155 alin. (1) din Codul penal nu se mai regăsește printre dispozițiile Codului penal în vigoare, cauza constituind-o pasivitatea legiuitorului.

Atât legal, cât și constituțional, este exclusă posibilitatea ca Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018 să fie considerată interpretativă și să se aprecieze că aceasta stabilește că „*prin îndeplinirea unui act de procedură, care se comunică suspectului sau inculpatului, cursul prescripției se întrerupe*”.

În raport cu aceste argumente s-a opinat că prima chestiune de drept pusă în discuție pornește de la o premisă falsă, și anume că de *lege lata* dispozițiile art. 155 alin. (1) din Codul penal sunt în vigoare. Expresia „*prin orice act de procedură efectuat în cauză*” a ieșit din fondul activ al legislației penale, fără ca în locul acesteia legiuitorul să introducă o altă expresie. De altfel, deciziile Curții Constituționale prin care este declarată neconstituționalitatea unor dispoziții legale echivalează cu legile de abrogare.

Or, o dispoziție legală abrogată nu poate fi niciodată reinterpretată sau repusă în acțiune și, *mutatis mutandis*, nici o decizie a Curții Constituționale. A proceda altfel ar însemna ca, pe cale judiciară, să fie menținut în vigoare un text care a fost scos din activul legislației prin constatarea neconstituționalității sale.

Pornind de la aceste premise, *de lege lata*, întreruperea cursului prescripției răspunderii penale nu mai poate avea loc în niciun caz, cu excepția celui reglementat de art. 155 alin. (5) din Codul penal. Practic, în prezent sunt aplicabile doar termenele generale de prescripție a răspunderii penale (cu excepția menționată mai sus) a căror întrerupere nu mai este posibilă potrivit art. 155 alin. (1) din Codul penal în raport cu împrejurarea că legiuitorul a rămas în pasivitate, contrar art. 147 din Constituție.

Referitor la cea de-a doua chestiune a cărei dezlegare se solicită s-au arătat următoarele:

Producând efecte asupra răspunderii penale, dispozițiile care stabilesc cazurile de întrerupere a răspunderii penale fac parte din dreptul penal material (substanțial) chiar dacă actele de urmărire întreruptive sunt prevăzute de norme procesual penale.

Întrucât existența sau inexistența într-o cauză penală concretă a răspunderii penale a infractorului se stabilește prin hotărârea instanței de judecată, la acest moment procesual, instanța decide inclusiv asupra eventualei intervenții a instituției prescripției răspunderii penale, calculând dacă termenul acesteia s-a împlinit ori nu.

Prin urmare, instanța de judecată evaluează întotdeauna *în prezent, și nu în trecut*, dacă termenul prescripției este împlinit.

Pentru a stabili aceasta, judecătorul trebuie să ia în considerare și eventualele situații întreruptive de prescripție, dar acestea trebuie raportate la *legea în vigoare în momentul când se calculează termenul*, și nu la legea în vigoare la momentul când au fost efectuate. În caz contrar, s-ar ajunge la concluzia că un termen de prescripție este stabilit ca fiind împlinit sau nu în raport cu norme juridice inexistente. Situația este cu atât mai clară în cazul în care o dispoziție legală ce reglementează un caz de întrerupere a prescripției este declarată neconstituțională.

Redând din considerentele deciziei Curții Constituționale (paragrafele 24, 28, 30 și 31) s-a apreciat că a calcula în prezent termenele de prescripție a răspunderii penale ținând cont de acte de procedură care nu au fost comunicate suspectului/inculpatului, pe considerentul că, anterior deciziei, produceau efectul întreruptiv, echivalează cu a stabili răspunderea penală a unei persoane în baza unor texte de lege pe care Curtea Constituțională le-a constatat ca lipsite de previzibilitate și, prin urmare, a decis că încalcă principiul fundamental al legalității incriminării. Cu alte cuvinte, s-ar permite instanțelor să dea eficiență, în prezent, unui text de lege neconstituțional.

Concluzionând, s-a arătat că, și în situația în care s-ar considera că Decizia nr. 297/2018 este una interpretativă și, deci, că în prezent termenul de prescripție al răspunderii penale se întrerupe (exclusiv) prin actele de procedură ce trebuie

comunicate suspectului/inculpatului, actele de procedură care nu se comunică inculpatului nu pot oricum să fie luate în considerare, în prezent, la calculul prescripției, pentru că tocmai împrejurarea că nu se comunică a fost cauza fundamentală ce a stat la baza declarării neconstituțional a art. 155 alin. (1) din Codul penal.

Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara — Departamentul de Drept Public a opinat, în principal, în sensul respingerii ca inadmisibilă a sesizării, cu motivarea că, în realitate, instanța a solicitat Înaltei Curți de Casație și Justiție să interpreteze efectele Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale.

În argumentarea opiniei s-a arătat că cea de-a doua condiție de admisibilitate a sesizării, prevăzută de art. 475 din Codul de procedură penală, respectiv relația de dependență între dezlegarea pretinșelor chestiuni de drept și soluționarea pe fond a cauzei, este îndeplinită doar în mod aparent, deoarece, pe de o parte, sesizarea tinde la identificarea de către instanța supremă a modului de aplicare în timp a unei decizii a Curții Constituționale, iar pe de altă parte, dezlegarea de drept vizează doar aspecte teoretice, cu caracter general, referitoare la efectele Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale.

Cu privire la fondul sesizării s-a opinat că răspunsul la prima întrebare ar trebui să fie în sensul că „în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, în conformitate cu Decizia nr. 297/2018 a Curții Constituționale, cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale își produce efectele numai în cazul unui act procesual dintre cele realizate în vederea tragerii la răspundere penală”.

În argumentarea acestei opinii s-a arătat că Decizia nr. 297/2018 este o decizie simplă atipică, parțială, Curtea declarând contrară Constituției o soluție legislativă ce are ca efect invalidarea unei sintagme a textului de lege analizat. Conținutul normei este în parte păstrat, în sensul că ar fi inadmisibil să se accepte că nu s-ar mai pune problema întreruperii cursului prescripției, în toate cazurile, cu efectul incidentei, *de lege lata*, doar a prescripției generale. Din cuprinsul dispozitivului Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018 se deduce fără dificultate care este textul legislativ „salvat” și care este cel contrar Constituției.

Efectele deciziei Curții Constituționale se produc direct, chiar și în situația pasivității legiuitorului, aspect dezvoltat de jurisprudența națională în aplicarea, spre exemplu, a Deciziei Curții Constituționale nr. 405/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 517 din 8 iulie 2016; a Deciziei Curții Constituționale nr. 302/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017; a Deciziei Curții Constituționale nr. 554/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.013 din 21 decembrie 2017.

Apreciind că, prin declararea neconstituționalității soluției actuale, norma anterioară nu este „reînviată” și că decizia Curții nu poate impune o soluție legislativă, în lipsa intervenției autorităților abilitate constituțional, s-a arătat că din raționamentul Curții (paragraful 26) se poate deduce că vor produce efect de întrerupere a prescripției doar actele procesuale prin care statul, în exercitarea dreptului său de a trage la răspundere penală persoanele care comit infracțiuni, realizează o activitate în acest sens pe parcursul procesului penal.

Referitor la cea de-a doua chestiune de drept a cărei dezlegare se solicită s-a apreciat că aceasta, în esență, este de a stabili dacă art. 155 alin. (1) din Codul penal, după ce Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018 și-a produs efectele, are sau nu caracterul unei legi penale mai favorabile, în considerarea art. 5 alin. (1) din Codul penal și art. 15 alin. (2) din Constituție.

Norma legală prevăzută de art. 155 alin. (1) din Codul penal este o dispoziție de drept substanțial, având astfel înțelesul pe care art. 5 alin. (1) din Codul penal îl conferă noțiunii de „lege

penală”, iar „instituția prescripției aparține dreptului penal substanțial, fiind aplicabil în cazul situațiilor tranzitorii principiului legii mai favorabile, atât în ceea ce privește termenul de prescripție, cât și al actelor întrerupătoare de prescripție”.

În situația dedusă judecății, ne aflăm în situația unei soluții legislative declarate neconstituționale, soluție ce își va înceta efectele, prin lipsa de intervenție a legiuitorului în termenul prevăzut de Constituție, norma legală rămânând în vigoare. Prin urmare, norma constituțională arătată se va aplica în mod corespunzător și în acest caz, interpretarea textului de lege nemaiputând fi realizată în modul declarat contrar Constituției, devenind conformă doar „soluția” ce nu contravine principiilor legii fundamentale, adică aceea ce se circumscrie condițiilor în care o persoană poate fi trasă la răspundere penală.

Referitor la aplicarea directă de către instanțele judecătorești a deciziilor sale, Curtea Constituțională a arătat în Decizia nr. 186/1999 că „dispozițiile constituționale pot și trebuie să fie aplicate în mod direct de către instanțele judecătorești și în cazul în care, prin decizie a Curții Constituționale, a fost constatată neconstituționalitatea prevederilor legale existente, iar legiuitorul nu a procedat încă la modificarea sau abrogarea, după caz, a acelor prevederi legale”.

Așadar, deciziile Curții Constituționale, fiind obligatorii și având forță pentru viitor, au putere de lege, iar având putere de lege, în dreptul penal substanțial, vor genera situații tranzitorii, în care se va pune problema legii penale mai favorabile ori cea a dezincriminării, în considerarea art. 5 ori a art. 4 din Codul penal. În toate aceste situații, precizările și dispozițiile din Codul penal privind *mitior lex* vor fi incidente, la fel ca în situația existenței unei legi mai ușoare sau a unei legi de dezincriminare.

Invocând deciziile Curții Constituționale nr. 51/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 14 martie 2016, și nr. 126/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 185 din 11 martie 2016, s-a apreciat că pentru viitor, după data publicării deciziei, vor avea efect întreruptiv de prescripție doar actele procesuale ce au ca scop activitatea de tragere la răspundere penală. Pentru procesele penale în curs de soluționare, în care nu s-au pronunțat hotărâri definitive, efectele Deciziei nr. 297/2018 se vor produce prin aplicarea dispozițiilor art. 5 alin. (1) din Codul penal, interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal având efectul unei legi penale mai favorabile, care limitează posibilitatea de întrerupere (și, în consecință, de prorogare) a termenului de prescripție.

S-a concluzionat că dezlegarea celei de-a doua chestiuni de drept trebuie să fie în sensul că actele de procedură îndeplinite anterior publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2019, cu respectarea dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, în forma în vigoare la momentul efectuării, nu au avut efectul de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale, cu excepția actelor realizate în vederea tragerii la răspundere penală.

XI. Dispoziții legale incidente

Noul Cod penal

Art. 155 din Codul penal — *Întreruperea cursului prescripției răspunderii penale*

(1) Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză.

(2) După fiecare întrerupere începe să curgă un nou termen de prescripție.

(3) Întreruperea cursului prescripției produce efecte față de toți participanții la infracțiune, chiar dacă actul de întrerupere privește numai pe unii dintre ei.

(4) Termenele prevăzute la art. 154, dacă au fost depășite cu încă o dată, vor fi socotite îndeplinite oricâte întreruperi ar interveni.

(5) Admiterea în principiu a cererii de redeschidere a procesului penal face să curgă un nou termen de prescripție a răspunderii penale.

Codul penal de la 1969

Art. 123. — *Înteruperea cursului prescripției*

1. Cursul termenului prescripției prevăzute în art. 122 se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act care, potrivit legii, trebuie comunicat învinutului sau inculpatului în desfășurarea procesului penal.

2. După fiecare întrerupere începe să curgă un nou termen de prescripție.

3. Întreruperea cursului prescripției produce efecte față de toți participanții la infracțiune, chiar dacă actul de întrerupere privește numai pe unii dintre ei.

Art. 124. — *Prescripția specială*

Prescripția înlătură răspunderea penală oricâte întreruperi ar interveni, dacă termenul de prescripție prevăzut de art. 122 este depășit cu încă o dată.

Art. 5 din Codul penal — *Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei*

(1) În cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea mai favorabilă.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și actelor normative ori prevederilor din acestea declarate neconstituționale, precum și ordonanțelor de urgență aprobate de Parlament cu modificări sau completări ori respinse, dacă în timpul când acestea s-au aflat în vigoare au cuprins dispoziții penale mai favorabile.

Constituția României

Art. 61 alin. (1) — *Rolul și structura (Parlamentului)*

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.

Art. 126. alin. (3) — *Instanțele judecătorești*

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.

Art. 147. alin. (1) și (4) — *Deciziile Curții Constituționale*

(1) Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

(4) Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

XII. **Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului**

Nu au fost identificate decizii relevante în chestiunile de drept cu privire la care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile.

XIII. **Opinia judecătorului-raportor**

Opinia judecătorului-raportor a fost în sensul respingerii ca inadmisibile a sesizărilor formulate.

În esență, judecătorul-raportor a reținut că nici prima și nici cea de-a doua întrebare din dispozițiile încheierilor de sesizare nu ridică veritabile chestiuni de drept întrucât Curtea Constituțională, prin considerentele Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018, a furnizat instanțelor judecătorești toate elementele necesare pentru cunoașterea efectelor ce trebuie atribuite deciziei sale. Din perspectiva întinderii acestor efecte, Curtea a precizat, de asemenea, că doar sintagma prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză lipsește de previzibilitate norma de incriminare.

În privința efectelor deciziei sub aspectul aplicării ei în timp, s-a reținut că soluția se regăsește în jurisprudența Curții

Constituționale și a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

XIV. **Înalta Curte de Casație și Justiție**

Cu privire la *admisibilitatea sesizărilor*, se rețin următoarele:

În conformitate cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, „Dacă, în cursul judecării, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

Din interpretarea dispozițiilor legale anterior menționate rezultă că admisibilitatea unei sesizări formulate în procedura pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată de îndeplinirea, în mod cumulativ, a următoarelor trei cerințe:

— instanța care a formulat întrebarea să fie investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță;

— soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării;

— chestiunea de drept supusă analizei să nu fi primit o rezolvare anterioară printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și să nu facă obiectul unui asemenea recurs în curs de soluționare.

În cauză, se constată că prima condiție, referitoare la existența unei cauze pendinte aflate în curs de judecată în ultimă instanță, este îndeplinită. Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie a fost investită în Dosarul nr. 18.348/212/2016 cu soluționarea apelurilor declarate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța și de inculpații A.A.C., V.P.P., B.D.G.I. și S.D. împotriva Sentinței penale nr. 832 din 25 iunie 2018 a Judecătoriei Constanța, iar Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori a fost investită în Dosarul nr. 8.402/211/2016/a2 cu soluționarea apelurilor declarate de persoanele vătămate D.Gh., B.I. și G.V. și de inculpații P.N., B.N., B.E., T.A.M. și P.R. împotriva Sentinței penale nr. 224 din 22 decembrie 2017 pronunțate de Judecătoria Cluj.

De asemenea, este îndeplinită și cea de-a treia condiție întrucât, așa cum rezultă din relațiile comunicate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, chestiunile de drept cu a căror dezlegare a fost sesizată instanța supremă nu au primit o rezolvare printr-o hotărâre prealabilă anterioară sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu fac obiectul unui asemenea recurs.

În ceea ce privește cea de-a doua condiție, respectiv ca soluționarea pe fond a cauzelor de către instanțele de trimitere să depindă de lămurirea chestiunilor de drept din cuprinsul sesizărilor, se impun următoarele precizări:

În jurisprudența sa, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a statuat că scopul procedurii reglementate de art. 475 din Codul de procedură penală este de a da dezlegări unor veritabile și dificile probleme de drept, că sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție trebuie efectuată doar în situația în care în cursul soluționării unei cauze penale se pune problema interpretării și aplicării unor dispoziții neclare, echivoce, care ar putea da naștere mai multor soluții (deciziile nr. 19 din 14 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 494 din 29 iunie 2017; nr. 5 din 10 februarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 183 din 11 martie 2016; nr. 6 din 2 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 287 din 15 aprilie 2016; nr. 20 din 14 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 542 din 10 iulie 2017) și că

sesizarea instanței de trimitere trebuie să aibă ca obiect dezlegarea unor *veritabile chestiuni de drept* care să facă necesară o rezolvare de principiu prin pronunțarea unei hotărâri prealabile de către Înalta Curte de Casație și Justiție (Decizia nr. 15 din 8 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 550 din 21 iulie 2016).

Deopotrivă, prin Decizia nr. 22 din 25 octombrie 2016, a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.057 din 28 decembrie 2016, s-a reținut că (...) *intervenția instanței supreme în procedura reglementată de art. 475 din Codul de procedură penală este legitimă doar atunci când se tinde la clarificarea înțelesului uneia sau mai multor norme juridice ambigue sau complexe, al căror conținut ori a căror succesiune în timp poate da naștere la dificultăți rezonabile de interpretare pe cale judecătorească, afectând în final unitatea aplicării lor de către instanțele naționale (...).* (...) *Forța obligatorie ce însoțește actele juridictionale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care acesta se sprijină (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 17 ianuarie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 16 din 26 ianuarie 1995, Decizia nr. 223 din 13 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 256 din 18 aprilie 2012, Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 71 din 29 ianuarie 2014), nefiind necesare din această perspectivă alte clarificări. Cât timp, în prezentarea raționamentului său juridic (paragraful 49 al deciziei), Curtea Constituțională a identificat într-o manieră lipsită de echivoc organele care au abilitatea să efectueze acte de supraveghere tehnică și condițiile pe care trebuie să le îndeplinească, aceasta a furnizat astfel atât autorităților cu competențe în procesul de legiferare, cât și instanțelor judecătorești toate cele necesare pentru cunoașterea efectelor ce trebuie atribuite deciziei sale (...)*

Nu în ultimul rând, se reține că, fiind investit cu dezlegarea unor chestiuni de drept prin care instanțele de trimitere au solicitat Înaltei Curți de Casație și Justiție să stabilească natura, caracterul și efectele unei decizii a Curții Constituționale, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în jurisprudența sa (Decizia nr. 24 din 8 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, Decizia nr. 869 din 20 noiembrie 2015; Decizia nr. 22 din 25 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.057 din 28 decembrie 2016, și Decizia nr. 1 din 8 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 329 din 16 aprilie 2018) a statuat, pe de o parte, *că efectele deciziilor Curții Constituționale nu pot fi interpretate, în procesul de aplicare a legii, de către alte instituții ale statului, întrucât un atare demers ar genera o știrbire a competenței sale exclusive în materie. Prin urmare, instanțele judecătorești nu trebuie să interpreteze efectul deciziei, ci să aplice acea decizie într-un mod conform considerentelor sale, la cazul dedus judecății.*

Pe de altă parte, s-a reținut că a sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție în procedura reglementată de art. 475 din Codul de procedură penală, în vederea clarificării unei dispoziții constatate, în parte, neconstituțională, pe motivul inexistenței unei modificări legislative corespunzătoare în termenul de 45 de zile înseamnă a ignora limitele prerogativelor instanței supreme, consacrate de art. 126 alin. (3) din Constituție. *În exercitarea competenței sale constituționale, Înalta Curte poate asigura doar interpretarea și aplicarea unitară a unei norme juridice de către instanțele judecătorești, nicidecum modificarea sau completarea acelei norme juridice, cele din urmă constituind attribute exclusive ale legiuitorului — primar or delegat (Decizia nr. 24 din 8 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 869 din 20 noiembrie 2015; Decizia nr. 1 din 8 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României,*

Partea I, nr. 329 din 16 aprilie 2018, ambele ale Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală).

În sensul celor statuate de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală este și jurisprudența Curții Constituționale, care, prin Decizia nr. 454 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836 din 1 octombrie 2018, în paragraful nr. 62, reține: *„Înalta Curte de Casație și Justiție nu are competența să se pronunțe în legătură cu efectele deciziei Curții Constituționale sau să dea dezlegări obligatorii care contravin deciziilor Curții Constituționale (a se vedea decizia Curții Constituționale nr. 206 din 29 aprilie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 350 din 13 iunie 2013 (...).”*

În plus, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat cu valoare de principiu că forța obligatorie ce însoțește actele juridictionale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care aceasta se sprijină (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 17 ianuarie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 16 din 26 ianuarie 1995; Decizia nr. 223 din 13 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 256 din 18 aprilie 2012; Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 71 din 29 ianuarie 2014), nefiind necesare din această perspectivă alte clarificări.

Raportând aceste principii jurisprudențiale la circumstanțele prezentei cauze, se apreciază că sesizările cu soluționarea cărora a fost investită Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală *sunt inadmisibile*, întrucât nici prima și nici cea de-a doua întrebare din dispozitivul încheierilor de sesizare nu ridică veritabile chestiuni de drept.

Referitor la efectele deciziilor Curții Constituționale, se reține că, potrivit dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, deciziile prin care Curtea Constituțională declară neconstituționalitatea unei dispoziții legale, indiferent de tipul acestora (simple, interpretative sau manipulatorii) *sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.*

De asemenea, potrivit art. 31 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, cu modificările și completările ulterioare, decizia prin care se constată neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau ordonanță în vigoare este definitivă și obligatorie.

Din interpretarea dispozițiilor legale anterior menționate rezultă că toate deciziile Curții Constituționale au ca efect obligația organelor de aplicare a legilor de a se conforma acestora, în sensul de a nu aplica prevederile constatate neconstituționale, iar, în cazul celor interpretative, aceste organe trebuie să își adapteze practica în conformitate cu interpretarea dată normei de către instanța de contencios constituțional.

În privința efectelor Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018, sub aspectul aplicării ei în timp, soluția se regăsește în jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 51/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, Decizia nr. 190 din 14 martie 2016; Decizia nr. 126/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 185 din 11 martie 2016; Decizia nr. 651/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.083 din 20 decembrie 2018) și a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală (Decizia nr. 21/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 829 din 13 noiembrie 2014).

Or, în aceste condiții, a solicita instanței supreme clarificări suplimentare cu privire la aspectele învederate în conținutul celor două sesizări echivalează cu o nesocotire a plenitudinii de jurisdicție a Curții Constituționale în domeniul controlului de neconstituționalitate.

Pentru considerentele anterior expuse, constatând că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală, se vor respinge ca inadmisibile sesizările formulate de Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie, respectiv de Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori prin care se solicită pronunțarea unor hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a unor chestiuni de drept.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

I. Respinge ca inadmisibilă sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie în Dosarul nr. 18.348/212/2016, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarelor chestiuni de drept:

1) „Dacă, în interpretarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale constând în îndeplinirea unor acte de procedură în cauză își produce efectele numai în cazul oricărui act de procedură care, potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului în desfășurarea procesului penal”.

2) „Dacă actele de procedură îndeplinite anterior publicării în Monitorul Oficial al României a Deciziei nr. 297/26.04.2018 a Curții Constituționale, cu respectarea art. 155 alin. (1) din Codul penal, în forma în vigoare la data efectuării lor, au condus la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale în cauzele aflate pe rol”.

II. Respinge ca inadmisibilă sesizarea formulată de Curtea de Apel Cluj — Secția penală și de minori în Dosarul nr. 8.402/211/2016/a2 prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarelor chestiuni de drept:

1) „Dacă termenul de prescripție se întrerupe prin actele de procedură comunicate inculpatului sau acesta nu se mai întrerupe, nefiind legiferat în prezent prin ce acte se întrerupe cursul termenului prescripției”.

2) „Dacă actele de întrerupere a cursului termenului prescripției răspunderii penale îndeplinite sub imperiul Codului penal anterior sau al noului Cod penal până la data publicării Deciziei C.C.R. nr. 297/2018 își produc efectele și ulterior acestei decizii”. Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală. Pronunțată în ședință publică astăzi, 21 martie 2019.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE
A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător **DANIEL GRĂDINARU**

Magistrat-asistent,
Valentina Cruceanu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ70050699XX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

